

TÜRKÇE KELİMELERİN İMLÂSİ

Türkçe kelimelerde uzun sesli harf ve uzun hece olmaz. Bütün sesli harfler kısadır ve **hareke** ile değil **harf** ile (elif, vav, ye) gösterilir. a için **elif**; o, ö, u, ü için **vav**; ı, i, için **ye** yardımcı harfleri kullanılır. Kelimenin ilk harfi bu seslilerden birisi ile başlıyorsa o zaman başa elif getirilmek suretiyle bu sesliler elde edilir.

SESSİZ HARFLERİN YAZILIŞI

İnce sessizler س sin, ك kef, ز ze, ص sad, ق kaf, ط ile gösterilir. İnce t için iki noktalı (ت) harfini, kalın sesli t için (ط) harfini kullanırız. İnce g için veya yumuşak g'nin ince olanı için (ك) harfini, kalın g veya ğ için (ع) harfini kullanırız.

Örnek:

كول	kül	قول	şul	اولمك	ölmek	اولمق	olmaş
سرچه	serçe	تر	ter	طاغ	dağ	طاش	taş
باغلی	bağlı	بکلی	beğli	صوغان	şoğan	سوکن	söğen
آغری	ağrı	اگری	eğri	صرچه	sırça	قالمق	şalmaş

Bir kelimedede (ك) kef harfi varsa k veya yumuşak ğ olarak okunur. Yazarken de kendinden önce veya sonra ince sesli varsa k harfi kef ile, yumuşak ğ yine kef ile (kâf-ı farisî) kalın sesli harf varsa kaf veya gayın ile yazılır.

كوپرى	köprü	بك اوغلی	Beğođlu (Beyođlu)	كول	kül, göl
ايكنه	iğne	ايكى	iki	دکيرمن	değirmen
كوزل	güzel	بايراق	bayraş	قوش	şuş
ايلىق	ılık	صاغ	sağ	غازوز	ğazoz
اوغلاق	oğlaş	غاغا	ğağa	قاشيق	şasıq
طوغ	tuğ	طوسباغه	tosbağa	قوغو	şuđu
قوشاق	şuşak	قوغان	şoğan (kovan)	طارغين	dargin

SESLİ HARFLERİN YAZILIŞI

Bütün yardımcı sesli harfler (vokaller) harflerle gösterilir.

a= elif ile; o, ö, u, ü = vav ile; ı, i = ye ile ifade edilir. Aşağıdaki kurallar bu genel kuralın istisnalarıdır.

a: Kelimenin ilk harfi a ile başlıyorsa آ şeklinde gösterilir. İlk hecedeki “a” vokalini bazen elifle göstermeyiz. Bu durum daha çok ق kaf, ص sad ve ط tı gibi kalın sesli harfle başlayan kelimelerde görülür.

قباق = قباق	şabaş	قيا	şaya
صپان = صپان	şapan	طراق	şaraş
صچاق = صچاق	şaçaş		

Kelime ortasındaki hecelerdeki a'lar genellikle yardımcı harf elifle gösterilir.

صیچاق	şıcaş	باتاقلق	bataşlıq	باشاق	başaş
-------	-------	---------	----------	-------	-------

Kelime sonundaki hecelerdeki a'lar bazen elifle (ا) bazen ha-i resmiye (ه, ه) ile yazılır.

يايا	yaya	پالا	pala	پاره	para	ارابه	araba
------	------	------	------	------	------	-------	-------

e: Kelimenin ilk harfi “e” ise elifle gösterilir. Bu elifin “e” okunacağını belirtmek istersek üzerine hemze konulur. Ancak Osmanlıcada hızlı yazmak esas olduğundan “e” okutan (ء hemze), “a” okutan (ـاـ med), işaretine çoğu zaman yer verilmez.

ات et veya at; او ev, av, o

اش eş, اسكى eski, ار er, ابه , اجه , اكين , اكرى

İlk hecede yer alan “e” harfleri hiçbir zaman gösterilmez. بش beş, سس ses, چکمه çekme.

Kelime sonunda bulunan “e”ler genellikle yazılmaz. Yazıldığı zaman ise ha-i resmiye (ه , ه) ile gösterilir:

بسلمه besleme بتر beter برلشمه birleşme
كله جاك gelecek تپه لمه tepeleme كلم kelem

o, ö, u, ü: Kelimenin ilk harfi o, ö, u, ü, olursa elif - vav ile gösterilir.

اوز otuz, اوگوت ögüt, اوزون uzun, اوركك ürkek.

İlk hecede bulunan “u” yardımcı seslisi genellikle harfle gösterilmez.

بيوك büyük, كچوك küçük, بتون bütün, تütün.

Bu durum iki heceli olan kelimelerdedir. Türkçe ses uyumuna göre ikinci hecenin yuvarlak sesli oluşu birinci hecenin de yuvarlak okunmasına işaret sayılmış, birinci heceye vav konulmasına gerek duyulmamıştır.

Kelime sonunda yer alan bazı “u” lar vav ile değil ye ile gösterilir.

بورى boru, قوزى kuzu, قمرى kırmızı, اولدى oldu mu?, صوجى şucu, قورى qoru,

ı, i: Hangi hecede olursa olsun ı ve i sesleri için “ye” kullanılır.

ايكى iki, ايرى iri, چرى yeniçeri, چىقىق çıkık

Bazı kelimelerin eski harflerle yazılışı bu günkü söylenişe göre farklıdır.

باغچه bağçe=bahçe قلعه kal‘a=kale كيجه gice=gece
كوكرجين güğercin=güvercin كوكده göğde=gövde ايل il=el
درزى derzî=terzi يكرمى yigirmi=yirmi اتمك etmek=ekmek

Bazı fiillerdeki bugün “e” olarak görülen ses, imlâsında “i” şeklindedir.

ديمك dimek=demek

ويرمك virmek=vermek